

20. 6. 2025

I ve dvou se dá vytvořit komunita

Rozhovor s lektorkou semináře *Zpátky ke kořenům*
Eliškou Mesfin Bouškovou

Dozvěděl jsem se o tobě, že máš kořeny i v Ústí nad Orlicí. Jak to s nimi je?

Celá česká část rodiny pochází z Ústí nad Orlicí a okolí. Babička a děda, čili máminy rodiče, se tu narodili a žili. Čili od nich dozadu jsou všichni odtud. Máma už se narodila v Praze, protože se přestěhovali. Druhá část rodiny je z Etiopie, odtud pochází táta. O mé cestě tam je právě představení (nebo happening, storytelling) *Jak vytáhnout kořeny*. (...) Na cestu do Etiopie jsem odjela docela... pozdě. Někdo by řekl pozdě, ale já si říkám, že nikdy není pozdě – bylo mi třicet. Do té doby jsem byla spíš zmatená, ztracená a trochu jsem se plácala v tom, kam vlastně patřím. Pak ale intuitivně a spontánně (tak to v životě mívám) vznikla možnost do Etiopie odjet. Ve chvíli, kdy jsem našla tátovu rodinu, ukotvila jsem se v sobě a začala se opírat o to, co souvisí s mými kořeny.

Hrála v tom roli i muzika?

Ano, obzvlášť hudba. Teprve tehdy se mi to propojilo. Myslím, že v mém konkrétním případě je hudba, tanec, rytmus a bubny nezbytná součást mé existence.

Dá se říct, že tvé představení a workshop se při cestě za tvými kořeny nějak doplňují?

K semináři se inspiroji skrze zkušenosti z představení. Chtěla bych účastníkům nabídnout proces, kterým jsem si prošla. Když to řeknu zjednodušeně: nevím kdo jsem – přijela jsem do Afriky – tohle jsem já. Jak jsem psala v anotaci, je to spíše prožitkový seminář než výkladový a chtěla bych v něm zprostředkovat prožitek sebeuvědomění a propojení. A taky se zeptat, co pro koho kořeny jsou. Pro mě to bylo místo, ale pro někoho to mohou být třeba kořeny stromů. Zaznívalo tam i např. podstata člověka, generační kořeny apod.

Pro mě to je i bytí v komunitě, v nějaké skupině. Studovala jsi na DAMU, jak vzpomínáš na tuhle komunitu?

Studium na DAMU bylo hrozně intenzivní a byli jsme pořád spolu. Určitě jsme zažili komunitní život, byli jsme dobrá parta. Vzpomínám na to ráda. Ale zároveň – myslím si to, tak to řeknu – zpětně jsem si uvědomila, že kdybych se vracela do takové školy, líbilo by se mi, aby nás pedagogové více ke komunitnímu životu vedli. Z profesionálního divadla mám zkušenost, že komunita je základ. Když fungujeme jako skupina, můžeme vytvořit a předat cokoliv. Kdežto při studiu na činohře nás vedli spíš k individualitám. Je to zároveň miliardu let zpátky a nevím, jak je to tam dneska.

Působila jsi v Divadelním spolku Kašpar, v Dejvickém divadle, Na Fidlovačce atd. Řekla bys, že v rámci profesionálního hereckého života se pocit skupiny dá také zažívat?

Stoprocentně! Myslím, že bez toho se nedá dělat divadlo. Lze to jednoduše popsat heslem: v jednotě je síla. Je to srandovní, protože právě *Jak vytáhnout kořeny* hraju sama. Vznikalo ale s Davidem Košťákem, což je současný šéf Malého divadla v Českých Budějovicích. I ve dvou se dá vytvořit komunita.

Co tě vedlo k tvůrčímu posunu od činohry k divadlu pro děti?

Divadlo pro děti jsem začala dělat až v Malém divadle, což je teprve šest let zpátky. Před tím jsem převážně dělala činohru. Vlastně mě postihla fáze něčeho jako

Rozhovor pokračuje na straně 16

Uřvaný kachničky, Jihočeské divadlo – EDU Centrum A3D, České Budějovice:
Jsem, jste, jsme a čas

Nějak to „uhňácáme“

Rozhovor se souborem Uřvaný kachničky

Na úvod bychom se chtěli zeptat, jak fungujete jako soubor. Věnujete se spíše autorské tvorbě, nebo pracujete podle předloh?

Fungujeme spolu jako soubor dlouhodobě, s obměnami už zhruba osm let, takže se pod vedením naší lektorky společně vyvíjíme prakticky od dětství. Většina našich prvních představení byla čistě autorská, založená na improvizaci, stejně jako to letošní. Loni jsme naopak dělali velmi konverzační, textově bohaté představení na motivy povídek od Sakiho, které bylo pro nás všechny náročné. Tohle letošní představení je takovým pokusem si od toho odpočinout a vrátit se k improvizaci a původní tvorbě.

Jak tedy vaše představení vznikalo? Bylo celé postavené na improvizaci?

Všechno vzniká z her a improvizčních cvičení na daná témata. Zkoušíme, co funguje, v čem se cítíme dobře a co má pro nás potenciál. Z těchto střípků pak skládáme výsledný tvar jako puzzle. Není to tak, že bychom měli od začátku pevný scénář, kterého se držíme. Téměř vše se rodí ze společné práce a zkoušení.

Přesně tak, je to skládání puzzle. Sedneme si dohromady a pod vedením naší lektorky Jany hledáme různé aktivity a hry. Během dramaťáků na něco přijdeme, zjistíme, co nás baví, a potom to skládáme dohromady. Někdy to „uhňácáme“, aby to mělo tvar a kostru. Ta finální kostra tak vlastně vzniká až postupně, ne na začátku.

Jak jste přišli na hlavní motiv času a jaká je vaše spolupráce v souboru?

Letos jsme chtěli zpracovat abstraktnější téma než loni, kdy jsme se věnovali konkrétním společenským poměrům. Prošli jsme si celou škálu abstraktních pojmů a nakonec jsme se shodli na čase, protože je osobní a zároveň všudypřítomný.

Jedna z hlavních myšlenek tohoto představení je, že jde o naše vlastní myšlenky. Jsou tam nápady každého z nás, které společně posouvají celé představení kupředu. Pracovali jsme i na základě autorských textů, které jsme si psali, ať už básně, nebo krátké prózy. Měli jsme dokonce i improvizální haiku. Na tom jsme stavěli a každý si tam mohl vydobýt prostor pro svou repliku, svou část. Je to velký mix našich nápadů.

Vaše představení končí tak, že všichni odejdete ze sálu pryč. Zazněla tu interpretace, že jste si tím odpověděli na to, co je to vaše „ted“? Jak to vnímáte vy?

Myslím, že k tomu konci je potřeba říct, že jak zaznělo v představení, každý z nás má to „ted“ úplně jiné. Jinak dlouho trvá, jinak pro nás vypadá a má na nás jiný vliv. Když na konci odcházím, nepřipadá mi to jako něco uzavřeného. Představení sice skončilo, ale to „ted“ může být mnohem delší než našich společných 30 minut. Tím, že představení neustále reprízujeme a vyvíjíme, vlastně jen přecházíme mezi hledacími fázemi. Takže když odcházím, jdu si hledat to své „ted“ a jeho podobu zase v jiném prostoru, sama za sebe.

Lektorka: Pro nás je nejdůležitější snaha být opravdový, i když se scéna opakuje. Jde o to zkusit na jevišti říct věci tak, jako kdyby zaznívaly úplně poprvé, jako by je člověk v tu chvíli vymyslel. To je ten klíčový úkol, který jsme si dali, vyzkoušet si opravdovost.

Lucia Jacková a Diviš Novák

Existuje vůbec teď?

Letošní festival studentského amatérského divadla zahájil soubor Uřvaný kachničky, který se nám představil se svou autorskou inscenací *Isem, jste, jsme a čas*. Tvůrci v čele s pedagožkou Janou Wertigovou vyobrazují několik plynule na sebe navazujících výstupů, v nichž tematizují samotný čas. Onen sociální konstrukt, který si vymysleli naši předci, aby naše vnímání světa dostalo nějaký řád a my si ho pro sebe mohli kategorizovat. Tento vynález mohl být zpočátku velice populární a užitečný, avšak v současné době se spíše setkáváme s tím, že si tento nástroj podrobil svého strůjce.

V několika scénách, které vycházejí z typických dramatických cvičení – tím je například myšlena hra *Obrazy* –, herci a herečky svými těly znázorňují předměty, k nimž měli v minulosti nějaké hluboké emocionální pouto, avšak stalo se s nimi něco nepěkného – rozšlápnutý hlemýžď, ztracená bunda, oblíbený sešit zašpiněný kaňkou atd. I když se nějaký takový skutek stal v minulosti, nadále nás v současnosti dohání a někdy jsme nuceni si ho zkrátka vybavit nebo znovu prožít. V souvislosti s dalšími vyobrazovanými situacemi můžeme takto vzpomínat nad okamžiky, které byly nebo mohly být, ale to drahocenné, co je teď, nám uniká mezi prsty.

V jednom momentu se nezávisle na sobě dějí čtyři různorodé situace – absurdní filozofická konverzace, pomlouvání lidí, tancování do oblíbené hudby a herní hazard –, jež vzájemně vedle sebe mohou působit jako ukázka plýtvání času nebo aspoň jeho nedostatečného naplňování, nicméně takový výrok je naprosto subjektivní. Inscenátoři poukazují na jev, že každý má možnost dělat, co se mu líbí, pokud z prováděné činnosti vychází vlastní zadostiučinění.

V průběhu celého představení se opakuje jedno krátké a jednoduché slovo, které je čím dál tím víc problematizováno, a to je TEĎ. Celkový rámec inscenace je postaven na již zmíněném cvičení *Obrazy*. I když je zadání pokaždé stejné, tedy co TEĎ prostřednictvím svého těla předvádíš, vždy je ukazováno něco jiného, podobně jako se mění TEĎ.

Zpočátku repetici tohoto slova nemusíme ani tolik vnímat, avšak postupně se začne více a častěji opakovat s určitým nádechem úzkostlivosti, jelikož se jeho tvar neustále mění. Čas stále běží a nelze ho nijak zastavit nebo ho vrátit. Za částečnou možnost pozastavení času lze považovat tvorbu jednoho z obrazů, odehrávajícího se na divokém západě s vyplašeným koněm. Malba, podobně jako fotografie, zachycuje jeden konkrétní moment, který je v takové podobě navěky zaznamenan. Jen zpětně se vůči němu můžeme nějak vztahovat, ale to je vše.

Naše existence v čase má mnoho podob: užívat si sdílených momentů se svými přáteli, být vděční za takové prožitky a možnosti nebo litovat něčeho, co nelze zvrátit. Kachničky se ve své autorské inscenaci dotýkají těchto komplexních až existenciálních otázek, které ždímají na maximum. Provokují nás, co si myslíme o TEĎ, a nechávají na nás, jak se s tím popasujeme. Moc děkuji za intenzivní divácký zážitek, který ve mně probouzel – a stále probouzí – mnoho složitých otázek, na než si TEĎ nedokážu ještě odpovědět.

Milan Hábl

Jak dlouho trvá TEĎ?

Festival nastartoval, a to hned velkým tématem, jako je čas a jeho plynutí. Do koktejlu úvah o čase pod názvem *Jsem, jste, jsme a čas* navíc Uřvané kachničky z EDU Centra A3D z Českých Budějovic vložily jako základ hořkosladkou směs osobních vzpomínek, postřehů a „přiznání“ celé party mladých lidí, z nichž každý podle svého naturelu se podělil o své vzpomínky či pocity příjemné i trapné. Jak bylo řečeno na diskusi, byla to zpočátku taková ukázka oblíbených dramatických asociálních cvičení, v nichž jednotlivci pantomimicky předváděli roztodivné předměty v živých obrazech, končících ve strunu. To samo o sobě bylo do jisté míry zábavné šíří spektra nápadů, ale chvílemi už unavující stále stejným rytmem, který se nikdo nepokusil narušit. Pro diváky to mělo jistou výhodu v tom, že si mohli vytipovat svého oblíbence a čekat/těšit se na jeho repliku. Různorodost jednotlivých obrazů-gagů byla pak zmnožena osobními minipříběhy a rozhovory v několika skupinkách, kde podle ohlasů z publika nejvíce zaujala „učená“ přírodovědná debata.

Z původně rozjetého tréninkového tvaru improvizací (zde už patrně fixovaných) ovšem stále výrazněji začalo vyrůstat obecnější téma plynutí času a snaha zachytit a definovat slovo TEĎ, které – jak víme – může trvat libovolně dlouho a může evokovat různé výklady (osobní poznámka: teď jsem mrkla, teď píšu recenzi, teď jsem na festivalu, teď jsem v důchodu... vše je pravda, a přece si se mnou to slovo stále hraje na schovávanou). Že v tom tak úplně jasno nemá nikdo, se ukázalo v audio anketě, kde zazněly v reakci na otázku délky TEĎ mnohá zajímavá či humorná konstatování. A nakonec došlo i k symbolickému prodloužení času a okamžiku TEĎ prostřednictvím meditativního posezení u kouřícího čaje.

Celkový tvar půlhodinového představení se ukázal velmi vhodným startem studentského festivalu, protože nenásilně propojil všechny generace. Neboť čas a teď je téma, které se týká všech. A tak mě napadá schrödingerovská otázka – je TEĎ, kdy píšu tyto řádky a kdy je vy čtete, stejné, nebo je to nakonec libovolně velká časová množina?

Jana Soprová

Vytrženo z diskuse

- Forma byla zajímavá. Bavilo mě, jak to bylo originální, nešlo o lineární příběh, ale obrazy.
- Byla to dramaťácká hra živých obrazů, kterou jsme dělali jako děti.
- Detail: po celou dobu nebylo v sále úplně zhasnuto. Hlediště a jeviště bylo jedním prostorem.
- Fascinuje mě opravdové, pravdivé bytí na jevišti.
- Představení se skládá z konkrétních osobností, které mají volné asociace, ale dospějí k jednomu tématu, které je spojí.
- Líbil se mi princip, kdy představení vznikalo tady a teď. Možná by bylo lepší trochu počkat a nenechat se tlačit časem.
- Momenty, kdy byli tady a teď, byly krásné. Někdy ale bylo poznat, že tam a tehdy už byli mnohokrát, to trochu ubíralo na požitku.
- Zaujala mě metadivadelní rovina, kdy byli s diváky v sále a hráli vztah k divákům a k divadlu jako médiu.

Tomáš Žižka: Jak jsem představení téměř nestihl, stal jsem se součástí performance, která se převálila z hlediště do jeviště. Zdálo se mi, že se herci příliš rytmizovali do dramaťáckého principu. Na začátku jsem zaregistroval „egyptský“ příběh: jeden herec měl na podrážkách bot Re a Ra a mluvílo se o slunci. Očekával jsem víc hladovosti po společném čase herců a nás v hledišti.

Petr Váša: Tento typ představení se mi líbí: je v něm silný autorský vklad a autentická výpověď. K tomu je dobré přidat obecný kontrast, v tomto případě čas. Soubor ukázal, jak tento princip může fungovat. Představení by se dalo posunout dál: například „zenovým“ způsobem, který by směřoval k vnímání nekonečného časového proudu. Nebo začleněním dramatické situace, kdy herci čekají na svoje „velké teď“, chvíli velkého rozhodnutí nebo změny.

Štěpán Pácl: Pocitově jsem vnímal tři části: první, když hráli v hledišti, a pak dvě půlky na jevišti. Druhá půlka na jevišti na mě zapůsobila, protože se o času nemluvílo, ale nechali jej na sebe působit. Cenný moment byl, když se hledala odpověď na to, jak je dlouhé teď, včetně zajímavého momentu zvukové ankety mezi spolužáky. V první polovině by bylo dobré najít si vnitřní situace mezi postavami.

Soubor: V představení jsou části, kdy jsme, kdy jste a kdy jsme všichni společně. Tyto tři stavy se prolínají.

David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Tam bylo strašně moc metod dramaťáku!
- Témata všech pubertáků.
- Tady a teď bylo pěkný, bylo to trochu nacvičený.
- Nevykrádali se, ale opakovali se.
- Jeden ten týpek byl hrozně redditovej edgelord.
- Jeden ten týpek byl hrozně nebytovej patchwork.

BezOhledu, Dramacentrum Bezejména, DDM Větrník, Liberec: Podivný případ se psem

Autor je debil

Rozhovor Vojtěchem, Alešem a Kačkou
ze souboru BezOhledu

Jak jste objevili zrovna *Podivný případ se psem*?

Autorské představení jsme zatím nikdy nedělali, pracujeme výhradně s textovou předlohou. Předlohu vždycky hledáme zoufale a strašně dlouho. Letos se k nám ale tahle kniha dostala poměrně brzy, už někdy na podzim, což je pro nás nezvyklé. Chvilí jsme se s ní prali, vytahovali témata a několikrát všechno změnili. Je to pro nás vždy dlouhý proces.

Jak byste tedy specifikovali téma vašeho představení?

Každý z vás to zřejmě vnímá trochu jinak.

Pro mě to bylo o prožívání a snaze ukázat myšlenkové pochody spojené s přehlcením vjemy. Sama jsem autistka a vím, jak je občas těžké lidem vysvětlit, proč třeba nemůžu mluvit, když slyším hlasité zvuky.

Já jsem to bral tak, že chceme dělat experimentální divadlo. Cítil jsem v tom něco extrémního, brutálního a od toho jsem se odpíchl.

Pro mě je to celé o subjektivitě vnímání. Běžnou situaci můžeme vnímat jako klidnou, ale někdo jiný ji může prožít naprosto extrémně a my nemusíme chápat proč. Představení dává možnost do takového vnímání nahlédnout.

V představení je působivá hudební stopa, jak tato stránka vznikala?

Hudba je čistě naše. Ústřední motiv vznikl na začátku, když jsme si hráli s looperem a zkoušeli, jak funguje. Ostatní zvuky, jako ruch v supermarketu nebo koledy, jsme dodělávali později k jednotlivým scénám. Kromě zvonění telefonu na policejní stanici je vše, co slyšíte, námi nazpívané nebo vytvořené. Původně jsme měli většinu zvuků nahraných předem, ale přišlo nám to trochu jako „fake“, tak jsme je postupně začali tvořit naživo, aby to bylo autentičtější.

Jaký je váš osobní vztah k literární předloze?

(*uchechnutí/povzdechnutí*) Četla jsem ji a musela jsem si k ní psát poznámky, které se postupně měnily v naprostou nenávisť k autorovi. Ta kniha není dobře napsaná. Hlavně z hlediska zobrazení diagnózy je špatně, i když autor se ohradil tím, že nikdy nespecifikoval, jakou diagnózu Christopher má. V knize je spousta „deus ex machina“ momentů a chybí motivace postav. Například motivace, proč otec zabil psa, je v knize tak strašně stupidní, že jsme ji do představení vůbec nedali. Otec si začal se sousedkou, které pes patřil, a když mu řekla, že má radši psa než jeho, tak ho zapíchl vidlemi. Přijde nám to jako absolutně hloupý nápad.

Cítíte potřebu se vůči knize nějak více vymezit, když ji máte v názvu, ale zároveň ji silně reinterpreťujete?

Já jsem původně strašně chtěla, aby ta tabule s názvem byla otočná a na druhé straně by bylo napsáno „autor je debil“, ale to nám přišlo už moc. Takže se jen nesouhlasně díváme na lidi, kteří říkají, že tu knihu doporučují. U toho jsme zůstali.

Diviš Novák a Lucia Jacková

Stroboskop, před nímž nelze zavřít oči

Minulý týden jsem četla článek o studentkách z Liberce, které navrhly simulátory, díky nimž si každý může na vlastní kůži prožít stavy spojené s různými duševními onemocněními. Je to evidentně nějaký tamní trend, protože rovněž liberecký soubor BezOhledu včera večer ukázal, že podobným způsobem nás může k pochopení a větší citlivosti přivést i divadlo.

Haddonův *Podivný příběh se psem* je krutý už tím, co tvoří základní osnovu příběhu, zásadní ale je, že nelehký osud připisuje hrdinovi, jehož specifické vnímání mu zásadně komplikuje, snad až znemožňuje nastalou situaci pochopit a vyrovnat se s ní. A zatímco knižní vyprávění je konstruováno z Christopherova pohledu, inscenace souboru BezOhledu převádí předlohu do poměrně krajní, konceptuální podoby a vytváří jevištní obraz chlapcovy mysli. A to je odvážný inscenační přístup, který mně osobně velmi imponuje.

Divácké smysly tak musí čelit náporu vjemů, komponovaných do hutných, zejména zvukových ploch (vynikající zvukový design!). Velmi nápomocné je přitom rozsezení publika do arény, která jednak chvilky evokovala prostředí vyšetřovny nebo jakési soudní síně, uprostřed níž je zrekonstruované místo vyšetřovaného zločinu, ale především umožňovala performerům a performerkám „atakovat“ diváčky a diváky ze všech stran a navíc skutečně nablízko (v tom se mi mimochodem zdála inscenace výtečně adaptovaná na místní jeviště). Tuto iluzi mi rušily momenty, v nichž se performující obraceli* ke konkrétním divákům coby ke Christopherovi, a to jen protože pro mě bylo náročné vyznat se v mé vlastní pozici. Nebylo mi jasné, zda do interakce vstupovat, zda je pro nás v ní místo a zda naše případné zapojení do dialogu vůbec něco může změnit. Na druhou stranu i toto nezáměrné selhávání komunikace jde inscenaci tematicky k duhu.

Naprosto klíčovou vlastností *Podivného případu se psem* jsou změny tempa. Stresující shon způsobený tlakem okolí stojí proti velmi delikátní scéně, v níž Christopher uklízí jeviště. Důslednost a trpělivost, s jakou se znovu a

znovu ohýbá pro upadnutý pomeranč, připomínají rituál. V tom dost možná inscenace překračuje rámec konkrétní diagnózy, ale upozorňuje obecně na cestu osobního zklidnění a jakési skromné meditace. Díky této změně atmosféry jsem si navíc uvědomila, že představení prožívám intenzivně i tělesně a že po předchozím strnutí na mě má moment úklidu až hojivý vliv. Předtím jsem během nesnesitelných stroboskopových pasáží musela často zavírat oči a s tím ke mně přicházela i otázka: „Jak se tohle dá vydržet, když oči prostě zavřít nejde?“

A za vnuknutí této otázky souboru BezOhledu děkuji, stejně jako za jejich přirozené herectví, za velmi ohleduplný přístup k tématu a za rebelskou neohleduplnost k publiku.

Kateřina Prášilová

V Christopherově hlavě

Příběh Marka Haddona *Podivný případ se psem* jsem před lety viděla v provedení londýnského Národního divadla prostřednictvím přenosu NT Live. Scénická verze Simona Stevense i výborný herecký výkon Luka Treawaye mě nadchl, na rozdíl od české verze, kterou v divadle Kalich režírovalo duo SKUTR. Téma je to silné a zajímavé a v Čechách už se na profi scéně objevila hra devětkrát. Když jsem si přečetla, že soubor BezOhledu Dramacentra Bezejména z Liberce vytvořil půlhodinovou verzi, a ta sem byla nominována z festivalu experimentálních divadel, bylo jasné, že tady půjde o něco zcela jiného. A opravdu. Soubor vytvořil skutečně experimentální představení, které s původním tvarem/příběhem souvisí jen okrajově. Jinými slovy – realie a samotný trestný čin zapáchnutí sousedčina psa vidlemi není až tak podstatný (a kdoví, zda ti, co nečetli knihu nebo neviděli jinou inscenaci, okolnosti pochopí), ale cílem bylo, abychom jako diváci zažívali stejné pocity jako hlavní hrdina, autistický Christopher. A to se skutečně povedlo, i když představení rozdělilo diváky na skupinu příznivců a odpůrců této interpretace. Já sama kolísám a ocitám se kdesi v půli spektra. Na jedné straně si cením originálního a značně sugestivního výkladu, na druhé straně pro mě byla inscenace příliš tvrdá, hluchá, až brutální.

Už od počátku, kdy vstupujeme do hlediště (které obklopuje úzký pruh scény „molo“ ze dvou stran), jsme konfrontováni s postavami děje, které se mezi námi proplétají jako stíny. Také v průběhu hry téměř atakují, i když jen slovně, některé diváky z první řady. Je to tedy inscenace do jisté míry imerzivní. Nicméně velmi zvláštním, odtažitým způsobem. Prostorově imerzivní rozhodně je, neboť hlasy slyšíme (živě, ale i prostřednictvím technologie) ze všech stran, stejně tak, jako tušíme všude kolem sebe neustálý pohyb a doslova chvění vzduchu. Kolektivní režie vymyslela množství rafinovaných vychytávek, které nás doslova stahují (nejen vtahují) do společného prostoru hry a my se ocitáme doslova v hlavě Christophera. To, co irituje jeho, nenechá v klidu žádného z nás. Přitom v této verzi Christopher téměř po celou dobu sedí na jednom místě u bílé tabule, kterou popsal obviněními otce: zabil psa a chce zabít mě, myslí si Chris. Lidé, kteří se pohybují v prostoru před ním, jsou pro něj nepřehledným lhostejným davem, jejichž výkřiky, nepříjemné zvuky, výtky a

kárání rodičů je násobeno prostřednictvím looperu. A to vše je ještě umocněno stroboskopickými obrazy tohoto lidského chaosu. Chvillemi je to opravdu k nesnesení a divák zjišťuje, že nemusí být ani autistou, aby ho tento útok na smysly nevykolejil. Téma autistického kluka se tak najednou stává tématem mnohem obecnějším. Jsme to my všichni ztraceni v chaosu a agresi informačních i emočních podnětů, z nichž není úniku.

Poselství je jasné, ale osobně bych přece jen přisypala aspoň pár pozitivních momentů, ať už je to Christopherova vášeň pro čísla (častá u Aspergerova syndromu), vstřícnost jeho rádkyně, učitelky Sioban a vlastně i závěrečné smíření, kdy rodiče věnují Chrisovi štěňátko. V této konstelaci i to poslední gesto vyznívá spíše jako výsměch než-li touha po pochopení. Otec, vyznačující se nepřetržitým nervózním kouřením, matka rozpatlávající všude kolem sebe pomeranče a v podstatě neutrální, nepřiliš výrazná učitelka, nenabízí tápajícímu pubertákovi žádný podpůrný bod v životě. Je jasné, že tato koncepce je úmyslná (všichni dospělí jsou fuj), ale pro mě tak trochu oblíbené klišé mladé tvůrčí generace. Nicméně, jedna scéna, která se výrazně vymyká, mi dlouho zůstane v paměti. To, když Christopher opustí své místo a snaží se „uklidit“ vše, co zůstalo na ploše, sbírá oblečení i pomeranče, které zanechávají na podlaze sladkou lepkavost a doslova se hrdinovi vzpírají. V této záměrně protahované, jakoby zpomalené scéně je obsažena doslova esence zoufalství, které prožívá mladý člověk, který se snaží vyrovnat s tíží života.

Jana Soprová

Vytrženo z diskuse

- Líbilo se mi psychologické zpracování scén s Christopherem, v jeho hlavě. Emočně jsem se do nich položil. Vyjasnil jsem si, jak se mohou cítit lidé, kteří mají nějaký psychický problém.
- Pro mě nešlo o reakci na psychický problém, ale o extrémní reakci na extrémní situaci.
- Líbil se mi způsob vyprávění faktů, který nebyl lineární. Divák nebyl postaven před hotovou věc. Vyhrocená forma mi ale občas přišla na úkor celkového vyznění.
- Četla jsem předlohu. Diváci na jevišti jsou v kůži Christophera. Představení šlo až na kost a bylo brutální, což se mi moc líbilo. Autismus jsme nevnímali zvenčí, ale byli jsme nuceni vnímat situace jako on. Líbilo se mi kouření cigarety.
- Intenzita na mě byla moc. Polovinu představení jsem musela mít zavřené oči.
- Použití jevištních prostředků bylo na úkor příběhu. Člověku, který předlohu nezná, to může komplikovat vnímání příběhu.
- Zajímavé bylo, jak byli diváci nuceni být v hlavě Christophera. Ani on si intenzivní pocity nevybral.
- Extrémní prostředky mi nevadily, líbilo se mi, že z nich herci nevypadli.
- Myslím, že je jedno, jestli někdo četl nebo nečetl předlohu, sdělení bylo jasné. Líbila se mi práce s looperem, byla autentická.
- Nejde jen o problém někoho s diagnózou, inscenace obecně vypovídá o našem přehlčení.
- Extrémní prostředky vedly k tomu, že jsem už nevnímala očima Christophera, ale bál jsem se, jestli nedostanu pomerančem.

Petr Váša: Inscenaci jsem viděl potřetí a jsem jejím fanouškem. Scéna se stroboskopem mi dnes přišla trochu přepálená. Je zajímavé, jak různá pozice v hledišti dává různé vjemy z představení. Pro mě nejde jen o diagnózu, ale o obecnější zážitky, které máme v našem životě. Tématem inscenace je podle mě vnímání.

Štěpán Pácl: Jde o obraz světa, který je ve své podstatě nepřehledný a je těžké se v něm vyznat. Nedíval jsem se na něj svými očima, ale prostřednictvím Christophera, který byl přítomný na jevišti a dával mi potřebný odstup. Nevyznal jsem se v konci.

Tomáš Žižka: Představení jsem viděl podruhé a dnes mi

přišlo přepálené. Souhlasím s tím, že nejde o autismus, ale o naše vnímání světa a o společenské klima. Představení mi přišlo jako hudební skladba, polyfonie mu dávala imerzivní charakter.

Soubor: Se závěrem jsme bojovali a nakonec jsme se rozhodli, že ho necháme podobně absurdní jako v knize.

David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Bylo to zbytečně agresivní.
- Bylo to hodně. Ještě nevím, co si o tom myslím, ale něco to teda bylo.
- Tys věděl, do čeho jdeš?/ Věděl./ Já teda ne.
- Každý masakr má svoje.
- Nepřestávej kouřit.
- My vůbec nevyužili toho, že jsme měli svobodnou vůli.
- Teď si všichni budou myslet, že autistické děti akorát mlátí hlavou o stěnu.

Partitura pro fyzickou báseň

Seminář Z – Zpátky ke kořenům

Cesta za našimi kořeny je skoro tak přehledná jako cesta do učebny, kde se odehrává seminář Elišky Mesřín Bouškové. Ale když už člověk vkročí na betonový plac ukrytý v houští a zaklepe na všechny dveře, má příležitost se nakonec vnořit pod zem i do sebe. Dnes jsme měli šanci se seznámit právě s těmi kořínky, ze kterých v následujících dnech snad vyrostete i nějaký strom.

WE ARE THE CHAMPIONS MY FRIEND!!! PAM! PAM!
Všichni jsme teď šampioni, ale jak jsme se jimi stali?
Někteří šampioni jsou z Prahy, někteří z Liberce, ze Šumperku či z Oldřichova v Hájích, ale důležité je, že jsme se napříč přehlaceným diářům sešli tu, všichni v jedné středoškolské budově.

Matematika nikdy nebyla moje silná stránka.

CRRRRRRRRRRRR!

Kotrmelec KOtrMEleC KoKoTrMeLeC kotrmelec
boubel

CRRRRRRRRRRRR!

Fando! POMOOOC!!! lessssssssssssssssssssssss

Nejneobhospodářovatelnějšími

kolíbrcat kolíbrcat kolíbrcat (jak to vypadá v těle?)

Ucho – od ucha k uchu – u chůze

Jak chodí smutní?

Smutně... mám vztek... v těle vztek, ale uvnitř zamilovanost

V těle zamilovanost, ale uvnitř velký smutek

linoleum a zvuky radosti

KRUCINÁL HERGOT KRUCIFIX

jsme úplný flegmouši...

je nám 95 a pokašláváme, na kolik se cítíte?

Co vás nejvíc trápí?

Co vám nejvíc vadí?

Máme nějaký vzor?

Jací jsme?

Kam až sahají naše kořeny?

Mám národní identitu... jsem z Liberce, anglicismy jsou problém.

Nejkořeňovatější kořeny jsou v rodině, v domovu, generace pohřbívají se pod tu stejnou zem.

Kořeny mám tam, kde mám vnitřní klid. Maloměsto, hory, příroda...

Základní stavební kámen duše

je v nás od narození.

Diviš Novák a Lucia Jacková

Přijde Polák a Čech do divadla a... aneb Młody Gustaw na expedici

Młody Gustaw – definicja według Słownika języka polskiego PWN: Współtwórca Krakowskiej grupy artystycznej Stan Krytyczny, skromny polaczek, z doskoku uczestnik festiwalowych rap battle. W najnowszym odcinku specjalnym, przebywa bez swojej kompanii 354 km, z samotną, mistyczną misją zaślubienia dwóch uparcie teatralnych narodów.

Jeszcze się na dobre nie zaczęło, a zdążyłam już odhaczyć pierwszą rzecz na mojej festiwalowej liście: dostać ksywkę. Zostałam mianowana pierwszą polską dziwaczką (divačkou) na Mladej Scenie. Czego chcieć więcej? Najwyraźniej nikt tu nie oczekuje ode mnie, že będę normalna.

Gdyby každý Polak był witany z takim entuzjastycznym aplauzem, z jakim ja zostałam tu przyjęta, za samo urodzenie się w Rzeczpospolitej polskiej, jego ego byłoby już zupełnie nie do odratowania.

Lekcja numer 1: Czeskie dziwaki (diváci) są dowodem nie tylko na to, že nikomu w teatrze jeszcze zimne piwko nie zaszkodziło. Ale też na to, že spektakl potrafi porządnie wysuszyć zęby od uśmiechu.

Lekcja numer 2: Słowo „Ted” będzie prawdopodobnie pierwszym, które wykrzyknę po przebudzeniu w środku nocy.

Lekcja numer 3: Od stroboskopu, papierosów i krzyczenia na scenie nie da uciec.

Lekcja numer 4: „Szmatyczka na paticzku” „polny zapierdalacz” i „dachowy osraniec” to wymysł polskich memów z facebooka.

Wniosek z dzisiejszych lekcji:

Žít na bieżąco, dzielić się tym co mám z ludźmi, akceptować gdy też chcą się ze mną podzielić. Z przyjemnością oddaje się nurtowi głębokiej czeskiej wody Orlicy. Zobaczymy gdzie mnie zaprowadzą jej meandry, ale zapowiada się, že do wspomnień, kterých nie zapomnę.

Mladý Gustaw – definice podle slovníku polského jazyka PWN: Spoluzakladatel krakovského mladého souboru Stan Krytyczny, skromný poláček a příležitostný účastník festivalových rap battle. V nejnovějším vydání cestuje bez své kompanie 354 km na osamělou, mystickou misi, aby spojil dva zarputile divadelní národy.

Ještě to ani nezačalo a už jsem si odškrtla první věc na seznamu: získání přezdívky. Byla jsem jmenována první polskou divačkou na Mladé scéně. (pozn. red.: Dživačka polsky znamená něco jako fakt divná typka, divňačka.) Co víc si přát? Očividně tu nikdo nečeká, že budu normální.

Kdyby byl každý Polák vítán tak nadšeným potleskem, jako jsem byla přijata já, a to jen za to, že jsem se narodila v Polsku, jejich ega by byla už úplně beznadějná.

Lekce no. 1: Čeští divňáci jsou důkazem nejen toho, že studené pivo ještě nikomu v divadle neublížilo. Ale také toho, že sledování představení dokáže pořádně vysušit zuby od smíchu.

Lekce no. 2: Slovo „Ted” bude nejspíš to první, co vykřiknu, až se probudím uprostřed noci.

Lekce no. 3: Od stroboskopu, cigaret a křiku na scéně se nedá utéct.

Lekce no. 4: „Szmatyczka na paticzku”, „polny zapierdalacz” i „dachowy osraniec” jsou výmyslem polských memů z facebooku. (pozn. red.: V Polsku si představují, že se takhle řekne deštník, zajíc a holub.)

Poučení z dnešního dne:

Žít okamžikem, dělit se s lidmi o to, co mám, a přijímat, když se i oni chtějí o něco podělit se mnou. Ráda se odevzdám proudu hluboké vody české Orlice. Uvidíme, kam mě její meandry zanesou, ale slibují, že to budou vzpomínky, na které nezapomenu.

Ewa Gustab

Mladá scéna 2025 ččkami studentů a pedagogů Střední školy uměleckoprůmyslové Ústí nad Orlicí

foto: Štěpán Sejkora

foto: Štěpán Sejkora

foto: Martin J. Rýznar

foto: Štěpán Sejkora

foto: Martin J. Rýznar

foto: Martin J. Rýznar

foto: Martin J. Rýznar

foto: Martin J. Rýznar

Pokračování ze strany 1

vyhoření. Říkám to upřímně, ale nic proti – každý si najde to divadlo, které potřebuje. Mně už ale nebavilo patlat se v složitých vztazích a podobných tématech, které klasické činoherní věci řeší. Rozhodla jsem se na chvíli opustit Prahu. Přesunula jsem se na chalupu do Jižních Čech, přes Péťu Haška se dostala do Malého a tam se naplno ponořila do divadla pro děti a teenagery. Dává mi to obrovský smysl. Divadlo pro děti hodně vychází z napojení na diváka, je tam víc autenticity, tvořivosti, svobody, radosti a hravosti. A to je vlastně ta Afrika! Já to pochopila. Proto mě to tak baví. Vrátila jsem se ke kořenům.

Když se setkáváš s mladými lidmi, udělala sis obrázek, co pro ně kořeny znamenají?

Těším se, že to poznám tady na semináři. Když hraju představení ve školách, tak tam se to spíš orientuje na hledání identity. Málokdo ze studentů zmiňuje při diskusích kořeny, ale všichni mluví o hledání sebe sama nebo o tom, že se někdy v životě cítili vyčlenění. Když to hraju pro dospělé, tak ti v tom prožívají právě kořeny, rodinu.

Jako člověk, pro kterého se hledání kořenů stalo tématem – co bys vzkázala dalším hledačům?

Pro mého člověka to bylo důležité téma: jet tam, zažít si to, dýchat ten vzduch, šahat na hlínu i na lidi. Vnímám a respektuju, že každý to téma může spatřovat v něčem jiném. Co je ale podle mě strašně důležitý: nebát se, jít za svým snem, ať je to cokoli. Já odešla do Etiopie a neměla ani adresy, ale touha a potřeba to objevit způsobila, že se mi na cestě děly zázraky, díky kterým jsem našla, co jsem potřebovala. Když si něco fakt přejeme a toužíme po tom, tak je fajn se nebát. Nestane se to hned, ale když za tím jdeme, začnou se dít zázraky.

Jan Mrázek

My pod kořenem

Letošním utajeným tématem přehlídky jsou vlastní kořeny. V souvislosti s tímto podtitulem můžeme každý večer během první poloviny festivalu navštívit happening / performance / představení z dílny Elišky Mesfin Bouškové a Davida Košťáka s názvem *Jak vytáhnout kořeny*.

Každý jsme se aspoň jednou v životě – nebo možná právě teď – zpochybňovali nebo jsme cítili, že si nejsme jistí, kam vlastně patříme a kým jsme. „Odkud by se při takovém sebeobjevování mělo začít?“ je jedním z příkladů otázek, kterých se Eliška v průběhu události dotýká. Přítomní přihlíží a nenásilnou formou se zapojují do tohoto tvaru, vycházejícího z životní zkušenosti performerky. Dělí se s námi o situace ze svého života a o to, jakým způsobem sama bloudila ve společnosti, s čímž se někteří z nás mohou aspoň částečně ztotožnit. Eliška v prostoru třídy místního gymnázia vystupuje naprosto autenticky, přirozeně a s lehkostí, čímž si získává pozornost přihlížejících a podmaňuje si prostředí učebny, jako by byla její vlastní. Svou osobitou dovedností storytellingu obratně reaguje na podněty vycházející ze dvou diváckých řad a plynule s nimi pracuje dál k posunutí děje.

Divadelní tvar *Jak vytáhnout kořeny* pokládá mnoho otázek a nebojí se na nějaké i odpovědět. Mnohdy některé z nich zodpovědět nejde, jelikož si na ně musíme najít tu vhodnou reakci sami.

Milan Hábl

Horoskop pro 21. června 2025

Dnes je světový den jógy a letní slunovrat, zatímco slunce je v descendentu, Tomáš Žižka je v ascendentu. Doporučujeme tedy místo 108 pozdravů slunce 108× pozdravit Tomáše Žižku.

Známění Uřvaných kachniček:

Co můžeš udělat teď, odlož na později. Kromě situací, kdy teď je opravdu teď, je také řada situací, kdy teď může být i pak. Tetrapak.

Známění Zakopaného psa:

Když ti život dá pomeranče, vymačkej je divákům do očí.

Kdo páchá Mladou na Malý?

Kateřina Prášilová, Milan Hábl, Diviš Novák, Lucia Jacková, Ewa Gustab, Jan Mrázek, Jasanka Kajmanová, Jana Soprová, David Slížek a další.

